

τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς, ὅτι ἐταῦθα διορίζεται ὁ Φιλόσοφος, περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ποιότητος καὶ τῶν λοιπῶν καθό εἰσι πράγματα, ιστάμενα μέντοι οὐ πό τις· εἶπονοί αἱς διευτέρας· φαίνεται γάρ, ὅτι ἐνταῦθα ὁ Φιλόσοφος, ἀφοριζόμενος τὰς ἴδιες τηταξ αὐτῶν, πράγματακαὶς ἀποδίδωσιν ἴδιότητας, δηλούνται· ὅτι ἡ οὐσία οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἄποτον, καὶ τὰς λοιπά. Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ βιβλίῳ διαλαμβάνεται περὶ τούτων ὡς ἐπιγοιῶν τινῶν ἰδρυμένων ἐν τοῖς πράγμασιν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ μλακοῦ αἰτίου.

Ποιηταὶ δὲ αἴτιοι ταῦτα τῷ βιβλίῳ ὁ Ἀριστοτέλης ἐστίν, καὶ γνήσιον ἔστιν αὐτοῦ· μέμνηται γάρ αὐτοῦ πολλαχοῦ, καὶ μέρη τινὰ προστίθησιν ἐκ τούτου φανερῶς ἔντας· καὶ σίλλως τοῦτο διλόν ἔστιν ἐκ τῆς χρόνῳ βιβλίων θεμάτων ἀντίγνωσιν ψήφου καὶ μαρτυρίας· οὐδεὶς γάρ ἀντιλέγειν ἤξιόσει μὴ εἶναι σύντονον.

Δεῖ δὲ εἰδέναι· ὅτι παντὸς τεχνητοῦ διπλῆ, ἐστιν γάρ ποιητικὴ αἰτία· μία μὲν καθ' αὐτήν, τίτις ἐστὶν γάρ ἐπιστήμη, καὶ γάρ τέχνη, γάρ μπάρχουσα ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ποιοῦντος· ἑτέρα δὲ κατὰ συμβεβηκός, αὐτὸς δὲ τεχνίτης ὁ τὴν ἐπιστήμην ἔχων.

Τελικὸν δὲ αἴτιον γάρ οὐδείρων διγνώσκων, καθό εἰσιν ὕρισμένα καὶ πεπερασμένα ἐν δέκα γένεσιν· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ προσεγένετον τέλος· πέριττος δέ ἐστιν γάρ γνῶσις τῶν περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ συλλογισμοῦ παραδιδομένων· περρώτατον | δὲ γάρ γνῶσις τῆς διλῆς φιλοσοφίας. f. 72 γ

Εἰδικὸν δὲ αἴτιόν ἐστι διπλοῦν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς σύγχρονοις βιβλίοις, ἔγραψεν τὸ εἶδος τῆς πράγματείας καὶ τὸ εἶδος τῆς μεταχειρίσεως· ὃν τὸ μὲν εἶδος τῆς πράγματείας ἐστὶν εἶδος ἐνδότερον, τὸ δὲ τῆς μεταχειρίσεως εἶδός ἐστιν εἶδος ἐξωτερικόν. Τὸ μὲν οὖν τῆς μεταχειρίσεως εἶδος, τουτέστιν ὁ ποιητικὸς τρόπος φένταυθας ὁ Ἀριστοτέλης, ἐστὶ πενταπλοῦν· διαιρετικόν, δριστικόν, παραδειγμάτων ἐκθετικόν καὶ κανονιστικόν· τίθησι γάρ πολλάκις καὶ κανόνις καὶ ἀξιώματα· καὶ ἀποδεικτικόν· πολλαχοῦ γάρ καὶ ἀποδείκνυσι. Τὸ δὲ εἶδος τῆς πράγματείας, διπερ συγγίσταται ἐν τῇ εἰς τὰ κεφάλαια διαιρέσει· τοῦ βιβλίου, ἀπ' αὐτῆς τῆς διαιρέσεως τοῦ βιβλίου φανερὸν γενήσεται.

Leçon II.

ΣΕΥΤΕΡΑ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

Προσιόντες τοῖνυν τῷ εἶδει τῆς πράγματείας λέγομεν, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο διαιρεῖται εἰς τρία· εἰς τὰ πρὸ τῶν κατηγορίων, εἰς αὐτὰς τὰς κατηγορίας καὶ εἰς τὰ μετὰ τὰς κατηγορίας· ὃν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διαι-

1 τοῦ βιβλίου répété avant τῆς Πορφυρίου C

δ τὸ αντὶ ἡττον ομ C

λαμβάνει περὶ τινων πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν κατηγοριῶν χρησιμευόντων· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ τινων ἑπομένων ταῖς κατηγορίαις· πᾶν γάρ πρᾶγμα οὐ δύναται γενώσκεσθαι εἰ μὴ διὰ τῶν οὖσιώδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν συμβεβηκότων· καὶ τῶν συμβεβηκότων διχῶς· η τῶν προηγουμένων, η τῶν παρεπομένων.

Τὸ δὲ πρῶτον μέρος, τὸ πρὸ τῶν κατηγορῶν δηλονότι, διαρεῖται σύταξις. Πρῶτον μὲν γάρ τίθησιν ἴδιοτητάς τινας πρώτας πασῶν τούτων τῶν κατηγορῶν κατὰ τοὺς τρόπους τῆς κατηγορίας, αἷς ἴδιότητι τὰ πρώτα δέκα συντιχ ἀφορέσσονται καὶ ἴδιοποιεῦνται· τῇ λογικῇ θεωρίᾳ, καὶ τὸ διάνοιαν ἐνυπαρχούσων, ἐνυπάρχουσιν αὐταῖς αἱ ἀλλαι ἴδιότητες, οἷον ὁ λόγος τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδους καὶ τὰ τοιαῦτα.

Δεύτερον, ἐν τῷ „Τῷ λεγομένῳ“, διορίζεται τὰς διαφοράς, αἵς χωρίζονται τὰ πράγματα περὶ ὧν πραγματεύεται ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν πραγμάτων περὶ ὧν πραγματεύεται ἐν τῷ Περὶ ἐρμηνείας, καὶ περὶ

f. 78 τῶν ἴδιοτήτων τῶν πρώτων μερῶν τοῦ ὑποκειμένου ταύτης τῆς ἐπιστήμης.
Τρίτον, ἐν τῷ „Οταν ἔτερον καθ' ἕτέρου“, καὶ τὰ ἔξι, τίθησι δύο ἀξιώματα εἴτουν κανόνας, ὃν μεσιτευόντων κανονιζόμεθα ἐν τῇ διπλῇ τάξει τῶν κατηγοριῶν, τούς τοιούτους τῶν διμογενῶν διὰ τοῦ πρώτου, καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν ἔτερογενῶν διὰ τοῦ δευτέρου.

Πάλιν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πρώτου, τοῦ πρὸ τῶν κατηγορῶν δηλονότι, διαρεῖται εἰς τρία, καθὸ τρεῖς εἰς τρόπους τῆς κατηγορίας, διὸ ὡν συγέλκονται ταῦτα τὰ πρώτα δέκα συνταῖχτα πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ λογικοῦ· εἰ γάρ τὰ δέκα συνταῖχτα πρότερον τούτων τῶν τριῶν τρόπων τῆς κατηγορίας, οὐκ ἔτι εἴσονται ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ λογικοῦ. Ο μὲν οὖν πρῶτος τρόπος τῆς κατηγορίας ἀρμόττει καὶ τοῖς ἔξι τῶν κατηγοριῶν καὶ τοῖς ἔνδοις· ὁ δεύτερος ταῖς κατηγορίαις μένον καὶ τοῖς ὑφεστῶσι πράγμασιν, ἀλλὰ πάσαις· ὁ δὲ τρίτος τοῖς ἐννέα μόνον, πλὴν τῆς οὖσας· καὶ οὗτοί εἰσιν διαμόνυμοις καὶ συνώνυμοις καὶ ὁ παρώνυμος.

Προτίθησι δὲ πάντων τὰ διαμόνυμα, διότι κατὰ τὸν Φιλόσοφον τὸ διατεταῖται τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τοῦ νοῦ, διότι πρώτως ἀπαντᾷ τῷ γῇ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ ὑπὸ τῷ λόγῳ τοῦ συντοξεύοντος. Ἐπεὶ τοίνυν ἐνταῦθα διορίζεται μέλλει περὶ τῶν κατηγορῶν, αἱ εἰσιν ἀρχαὶ πρώται καὶ πρῶτα ἀντικείμενα τοῦ νοῦ, τὰ δὲ διὰ εἰς αὐτὰς κάτεσται διαμονύμως καὶ οὐ συνώνυμως, ὡς πολλάκις εἰρηται πρότερον καὶ ἔτι μετὰ ταῦτα ἥγεται, διὰ τοῦτο πρῶτον περὶ τῆς διαμονύμου κατηγορίας διαλαμβάνει, οὐχ ἵνα ἐνταῦθα προηγουμένως θεωρήται· γάρ τοιαύτη κατηγορία, ἀλλ' ἵνα προηγουμένως ἐκ τῶν κατηγορῶν ἀποπέμπηται, καθάς φησιν ὁ Βούτιος, διὰ αὐτὰς γενικώτατα γένη ἐνὶ διαμόναις καὶ ἐνὶ λόγῳ πρὸς τὰ ὑποκείμενα αὐτῶν

παραβάλλονται, διόπερ ἐνὶ ὄνόματι καὶ ἐνὶ λόγῳ κατηγοροῦνται αὐτῶν. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι, ὃς ἔμπροσθεν ἔσται δῆλον· συνωνύμως ἀρχα ταῦτα κατηγοροῦνται· γοείσθω δὲ τοῦτο περὶ τῶν ἴδιων ὑποκείμενων τῶν τοῦ αὐτοῦ γένους ὅντων· καὶ τεῦθεν φανερά ἐστιν ἣ αἰτία δι' ἥγι μετὰ τὰ ὄμώνυμα διορίζεται· εὑθὺς περὶ τῶν συνωνύμων. Ἐπειδὴ μέντοι πρᾶγμα | μᾶς κατηγορίας ὡς διαχρήσεωμενού οὔσιαν λευκήν ἢ ποσήν, λαμβάνεται καὶ τοιοῦτός τις ἔτερος τρόπος κατηγορίας ὁ παρώνυμος. Ο δὲ συνώνυμος τῆς κατηγορίας τρόπος προγείται αὐτοῦ, διότι οὗτος ἀναθρώσκει ἀπὸ τῆς σχέσεως ἐκάστου γένους πρὸς τὰ αὐτοῦ ὕκοκείμενα, ὁ δὲ παρώνυμος ἀπὸ τῆς σχέσεως ἥγι ἔχει τι πρᾶγμα πρὸς πρᾶγμα ἑτέρας κατηγορίας. Ἐπεὶ δὲ ἔκαστον πρότερον ἀφορᾷ πρὸς τὸ πρᾶγμα τοῦ ἰδίου γένους ἢ πρὸς πρᾶγμα ἑτέρας κατηγορίας, διὸ τοῦτο καὶ ὁ τῆς συνωνύμου κατηγορίας τρόπος ὡς εἰλε προγείσθαι τοῦ παρωνύμου. Ἐντεῦθεν οὖν φαίνεται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς τεκάδος τῶν τῆς κατηγορίας τρόπων καὶ τοῦ τάξις αὐτῶν.

Δεῖ δὲ εἰπεῖν, διότι ἔτερον ἐστι κατηγορικόν, καὶ ἔτερον κατηγορία, καὶ ἄλλο κατηγορίας τρόπος, καὶ ἔτερον κατηγορούμενον· ταῦτα γάρ τὰ τέσσαρα τρίχοις· τὸ αὐτὸν ἐν τῇ πρᾶγματείᾳ τῆς λογικῆς. Κατηγορικὸν μὲν οὖν ἐστι διαφορὰ τοῦ ακθόλου, καὶ εἰσὶ πέντε διαφοραὶ τοῦ ακθόλου 20 οὐ καθό ἐστι τὸ ακθόλου, ἀλλὰ καθὸ λέγεται, περὶ ὅν διείληπται ἐν τῇ τοῦ Πορφύρου εἰσαγωγῇ. Κατηγορία δέ ἐστι συστοιχία τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει περιεχομένων, ἢ αὐτὸν τὸ γενικώτατον γένος τῆς συστοιχίας, καὶ εἰσὶ δέκα, ὥσπερ ἀρχαὶ τιγεις πρῶται τῶν ὅντων, περὶ ὅν ἐνταῦθα ὁ Φιλόσοφος πρᾶγματεύεται. Τρόπος δὲ κατηγορίας ἐστι διαφορὰ τοῦ κατηγορούμενον λαμβάνομένη ἀπὸ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ τε τὸ πρᾶγμα καὶ κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ εἰσὶ τρεῖς, περὶ ὅν ἐν προσιμίοις τῆς πρᾶγματείας ταύτης διορίζεται.. Κατηγορούμενον δέ ἐστι διαφορὰ τοῦ κατηγορούμενον λαμβάνομένη ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ὑποκείμενῷ ὑπάρξεως αὐτοῦ, καὶ εἰσὶ τέσσαρα τὰ κατηγορούμενα, περὶ ὅν ὁ Φιλόσοφος 30 ἐν τοῖς τοπικοῖς διαλαμβάνει· τό τε γένος καὶ τὸ συμβεβηκός καὶ ὁ ὀρισμὸς καὶ τὸ ἴδιον.

Προσίμιον δὲ οὐ πεποίηκεν, ἀλλ' αὐτίκα εἰς τὴν πρᾶγματείαν εἰσβάλλει, διότι εἰ ἐποίει προσίμιον, τοῦτο ἔμελλεν εἶναι ἢ προσίμιον τῆς λογικῆς | ὅλης, ἢ τοῦ μέρους τούτου· ἐκάτερον δέ, οὐδένατον. Ἐδει μὲν i. 74 γάρ ἐν τῷ προσεμίῳ τὸ ἴδιον ὑποκείμενον ταύτης τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀμεσον τίθεσθαι· τοῦτο δὲ οὐκ ἥγι ὅνταῦθα γενέσθαι, διότι ἐνταῦθα πρᾶγματεύεται· ὁ Φιλόσοφος περὶ οὐσίας καὶ ποσότητος καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ ἐπεὶ ἥ περι αὐτῶν θεωρία ἀνήκει πρὸς ἄλλους ἐπιστήμονας, οἷον τὴν θεολογίαν καὶ τὴν φυσικήν, κατὰ διαφόρους ἴδιότητας, καθ' ἥγι θεωρίαν

οὐκ εἰσὶν ὑποκείμενοι τῆς λογικῆς; οὐκ ἔθηκε προσίμων ἐν τῷ ἔμελλε
καθόλου ταῦτα φανεροῦν ὡς ὑποκείμενον μᾶς ἐπιστήμης, ἐπεὶ τὸ σχῆμα
ὑποκείμενον ἀποφασιμένον· καὶ διὰ τοῦτο ἔδει πρότερον θεῖγοι τοῖς ὅτητας
αἴτινες ἔμελλον συστεῖλαι τὰ δέκα σηταὶ καὶ ἀφορίσασθαι, ὥστε εἶναι
τὸ ὑποκείμενον τῆς λογικῆς ἐπιστήμης, καὶ αὖθις λαβεῖν τινας τοῖς ὅτητας
διότι τὸν ἔδει συστεῖλαι τὸ ὑποκείμενον ταῦτης τῆς πραγματείας, καὶ δια-
κρίναις ἀπὸ τοῦ ὑποκείμενου τοῦ προσεγγῶς ἐπομένου μέρους τῆς λογικῆς
τὴς λογικῆς τοῦ περὶ ἐρμηνείας, ἐπομένως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων· ὃ ποιεῖ ἐν
τῷ δευτέρῳ μέρει· ἐκεῖ γάρ διακρίνει ταῦτην τὴν πραγματείαν τῆς περὶ
10 ἐρμηνείας, ἐπομένως δὲ καὶ τῶν ἄλλων. Τούτων τοίνυν προεληγμένων,
ἔργόμεθα εἰς τὴν τοῦ κειμένου ἐξήγησιν.

„Ομώνυμα λέγεται· ορίζεται τὰ ὁμώνυμα, λέγων δὲ
ὅμωνυμα λέγεται καὶ τὰ ἑξῆς.

Πληθυντῶν μὲν οὖν εἶπεν διηγέρειν τὸ πλήθος τῶν ὁμωνυμούν-
των, ἢ πλεῖστα ὄντα μᾶς σημαίνεται φωνῇ ἣ διὰ τὴν τῶν λόγων διαφοράν,
τὴν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις εὑρίσκομένην· ὄνομα δὲ λέγεται ἐνταῦθα οὐ τὸ μέρος
τοῦ λόγου τὸ ὄντες ἀγνοῦται· καὶ τοῖς λοιποῖς· σύντομον γάρ οὐκ
τὸν τὸν ἣ ὁμωνυμία εἰ μή ἐν τοῖς ὄνταις μόνον, τοῦτο δέ ἐστι· ψεῦδος·
εὑρίσκεται γάρ τὸν ὁμωνυμία καὶ τοῖς ἕρμασι καὶ τοῖς ἄλλοις· ἄλλας φυσι-
20 ὅντας τὴν λέξιν τὴν σημαντικὴν φωνήν, τὸ δὲ μέρος τοῦ λόγου ἐκ τε
τοῦ σημαίνειν καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς σημασίας ἐστὶ συγκείμενον, τὸ δὲ
μόνον πρόσκειται πρὸς τὸ ἀποκλεῖσαι τὴν κοινωνίαν τοῦ λόγου. Οὐκ εἶπε
f. 74τ δὲ ἀπλῶς ὁ λόγος, ἀλλ' ὁ κατὰ τὸ ὄνομα, διότι τινὰ τῶν ὁμωνύμων | καὶ
συγώνυμα λέγονται, κατ' ἄλλο μέντος καὶ ἄλλο, οἷον οἱ μὲν δύο Αἰαντες
25 κατὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ὁμωνυμοῦσι· οἱ γάρ ἔχουσι τὸν αὐτὸν τοῦ ὄντος
λόγον, ἄλλας καθ' ἔτερον ὄνομα, οἷον τὸ ἄνθρωπος, ἢ τὸ ζῷον, συνωνυ-
μοῦσιν. Καὶ διχλόν ἐστιν, διότι οὐ παρέλκει τὸ ὄντερον μέρος τοῦ δρεποῦ
τῶν ὁμωνύμων τότε· „Ο δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος“, ὡς
διοκεῖ ἐνίοις· φασὶ γάρ διτι τὴν εἰπεῖν ὡν ὄνομα μόνον κοινόν· τὸ
30 γάρ μόνον εἰπὼν ἀπεκλήρωσε καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν ἐξώρισεν.
Εἶπε γάρ· „Ων ὄνομα μόνον κοινόν“, διὰ τὰ ὁμώνυμα δια τὸν μᾶς φωνή
μόνον κοινωνίας· καὶ ταῦτη ὁμωνύμως, οἷον ἡ οὐσία καὶ ἡ ποσότης·
ὁμωνυμοῦσας γάρ ἐν τῇ τοῦ ὄντος, ἐν οὐδὲν ἔτερῳ διυνάμενα ἐνοῦσθαι·
καὶ προσέθηκεν· „Ο δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος“, διὰ τὰ
35 ὁμώνυμα δια τὸν μᾶς φωνήντα φωνή, ἐν ἔτερᾳ συνωνυμοῦσι δύναται· ὁ
γάρ αὐτῷ δι τὸν ὄντος φωνήντα φωνή, ἐν τοῖς οὐσίας συνωνυμοῦσι·
ἀρμόττει· γάρ αὐτοῖς ὁμοίως καὶ τοῦνομα τῆς οὐσίας καὶ ὁ λόγος, διότι
τὸν κατ' αὐτὸν εἶναι· ὥστε κατὰ ἄλλο ὄνομα ὁ τῆς οὐσίας λόγος ἐστὶν ὁ

αὐτὸς τιγῶν ὄμωγύμων τῶν αὐτὸν ἐν ὅνομα ὄμωγυμούντων οὗτως ὥστε τὸ δημομά μόνου ἔχειν κοινόν. Εἴπει δέ, λόγον, καὶ οὐχ ὁρίσματον, ώς κοινότερον· κατηγορεῖται γάρ οὗτος καὶ ὁρίσματος καὶ ὑπογραφῆς. Ἡ μὲν οὖν οὐσία δρᾶται, τὰ δὲ συμβεβηκότα ὑπογράψονται· εἰσὶ δὲ ὅσπερ οὐσίαις ὄμωγυμοις· οὗτως δὲ, καὶ συμβεβηκότα. Οὐδέποτε δὲ εἶτε τὴν ὑπαρξίαν, οὐ τὴν μίαν τῶν κατηγοριῶν, καὶ οὗτως εὑρίσκεται τὴν ὄμωγυμά ἐν ἐκάστῃ τῶν κατηγορῶν, διέτι εὐ ἐκάστη κατηγορίᾳ εἰσεν ἀντίτης τις καὶ ὑπαρξία, εἰ καὶ μή ἔστων ἐκάστη οὐσία· γάρ ταῦτα γάρ τέσσαρα σημαίνει· τὴν ὑλήν, τὸ εἶδος, τὸ σύγχθετον καὶ τὴν ὑπαρξίαν.

Ορισθέντες τοίνυν τούτας ὄμωγυμα, τίθησι παράδειγμα τῶν ὄμωγυμων, τοῖον δὲ ἀνθρώπος καὶ διεγράμματος ἀνθρώπους ὄμωγυμοῦτον ἐν τῷ διάδηματι τῷ ζῷῳ· τὸ ὅνομα γάρ μόνου | τοῦ ζῷου ἔχουσιν, ἀλλὰ τὸν λόγον f. 75 τὸν κατὰ τοῦτο τὸ ὅνομα οὐκ ἔχουσι τὸν αὐτόν. Θεὶς τοίνυν τὸ παράδειγμα, ἐφαρμόζει τὸ παράδειγμα τῷ λόγῳ τῶν ὄμωγυμων· εἶτα ἀναπτύσσει καὶ διασαρφεῖ τὴν τοιαύτην ἐφαρμογήν. Εάν γάρ ἀποδεῖθῇ τις τί ἔστιν το ἐκατέρῳ αὐτῷ τὸ ζῷον εἶναι, τοιαύτην ἔάν τις ἀποδεῖθῇ τὸν ἐκατέρου ὁρίσμὸν φύσιν αὐτά, ἀλλὰ καθέσσιν ἀνάγονται πρὸς κοινὸν ὅνομα τὸ ζῷον, οἷον καὶ διάφανον ἐκατέρου λόγον ἀποδώσει· τὸν μὲν γάρ ἀνθρώπουν δρᾷται· οὐδέποτε οὐδέποτε αἰσθητικήν, τις ἐστι ζῷον· τὸν δὲ γεγραμμένον ἀποδώσει· οὐδέποτε οὐδέποτε καὶ ἀναίσθητον αὐτὸν ὄμοιότητα τῆς οὐσίας τῆς ἐμψύχου καὶ αἰσθητικῆς πεποιημένην.

Δεῖ δὲ περὶ τῶν ὄμωγυμων σημειώσασθαι· δέριον ταῦτα· πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ὁρίσματος αὐτῶν, διτοῦ οὗτος ὁ ὁρίσματος οὐκ ἔσται τῶν πραγμάτων τῶν ὄμωγυμωύντων ἀλλὰ τῆς ἐπιγονίας τῆς ἰδρυμένης ἐν τούτοις τοῖς πράγμασιν, φασε τὸν γεννινὸν εἶναι τοιοῦτον τοῦ ὁρίσματος· ἐκείνοις τοῖς πράγμασι διπλασιαστέα ἔστιν γάρ τῆς ὄμωγυμάς ἐπίνοια, τὸν τοῦγομα μόνον κοινόν, δὸς λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος, διότι γάρ ἐπίνοια τῆς ὄμωγυμάς ἐκ ταύτης τῆς ιδιότητος λαμβάνεται, δηλαγότερον τοῦ ἔχειν ὅνομα μόνον κοινόν, διαφέροντος δὲ λόγου· καὶ οὕτω λύεται τὸ σύζητυν τὸ συνάγον, διτοῦ τὸ ὄμωγυμα, καθὼς ὄμωγυμα, εἰσὶ συνάγυμα διὰ τὸ ἔχειν καὶ τὸ ὅνομα καὶ τὸν λόγον τῆς ὄμωγυμάς· δισον γάρ πρὸς τὸ πρᾶγμα οὐδέποτε ἔστιν ἀληθές, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐπίνοιαν τοῦτο ἔστιν ἀληθές· φανερὸν γάρ διτοῦ πᾶσι τοῖς ὄμωγυμούς τοῖς τε ἀπὸ τύχης καὶ τοῖς αὐτὸν ὄμοιότητα, ἢ καὶ ἀναλογικὰ λέγονται, ἀρμόττει τοῦτο τὸ ὅνομα τὸ ὄμωγυμα καὶ ὁ λόγος τοῦ ὄμωγυμου, δισον τυγίσταται· εἰν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ διαδικαστος καὶ τῇ ἐτερότητι τοῦ αὐτοῦ λόγου, καὶ εἰστι τὸ ἀπὸ τύχης καὶ τὸ αὐτὸν ὄμοιότητα διαφορὰ τοῦ ὄμωγυμου. "Οθεν τὸ ὄμωγυμα γένος ἔσται τῶν ὑπὸ αὐτὸς ταττομένων διὰ τῶν τοιούτων διαφορῶν, καὶ εἰστι συνάγυμα· πᾶν γάρ γένος ἔσται συνάγυμα,

λεύτερον, εἰδέναι· δεῖ, διτοῦ ἀπὸ τύχης ὄμωγυμα λέγονται· δια ἔχοντος

f. 75 τὸ ἀύτὸν ὅνομα ἀπὸ τύχης | ἐπιτεθεὶμένον αὐτοῖς, μηδεμίαν ἔχοντα τάξιν
 η πρὸς ἄλληλα, η πρὸς ἄλλο το· καὶ αὕτη η ὁμωνυμία τοῖς χυρίοις ἀρ-
 μόττει ὀνόμασιν, ὥσπερ Ἀλέξανδρος δὲ τε Παρὶς καὶ ὁ Φλίππου λέγον-
 ται ὁμωνύμως, διότι κοινωνοῦσι τοῦ ὀνόματος μόνον, μηδεμίαν τάξιν
 εἶχοντες πρὸς ἄλληλους, η πρὸς ἄλλο το· καὶ τὸ ὅνομα, μᾶλλον μὲν οὖν
 καὶ σφόδρα ἀπεικότες χρόνῳ τε ναὶ τόπῳ καὶ φύσει καὶ ἡθεσιν.
 Καθ' ὅμοιότητα δέ εἰσιν ὁμωνυμία ἡσα κοινωνοῦσι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος
 ὑπὸ διαφόροις λόγοις, ὅμως μετὰ τούτος ὁμοιότητος ἐν σφίσιν εὔρισκομένης,
 ὡς ἔχει ἐπὶ τῆς κύρων φωνῆς, τοῖς εἰπιτέθειται πρὸς τὸ σημαίνειν τὸ
 10 ὄλακτικὸν ζῷον καὶ τὸ οὐράνιον ἀστρον καὶ τὸ θαλάττιον ζῷον κατά-
 τινα ὁμοιότητα εὔρισκομένην ἐν αὐτοῖς, διότι η ἴδιότητα τυχὸν τοῦ εἶναι
 θερμὸν καὶ ἔηρον εὔρισκεται: ἐν τῷ ὄλακτικῷ ζῷῳ δπερ καλεῖται κύρων,
 καὶ ἔστι σφόδρα γολῶδες, καὶ η αὐτὴ ισως ἴδιότητας εὔρισκεται: καὶ τῷ
 ἀστρῳ καὶ τῷ θαλάττιῳ· καὶ ἐντεῦθεν ἔστιν, διτι πάντα τῷ τοῦ κυνὸς
 15 ὀνόματι ταῦτα προσαγορεύεται. Τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τύχης ἀπλῶς λέγεται,
 τὰ δὲ κατὰ τινα ὁμοιότητα πολλαχῶς· κοινῷ μὲν γάρ διόματι καλοῦγ-
 ται πάντα ἀναλογικά· διεφέρουσι δὲ διτι τὰ μὲν αὐτῶν τεταγμένα εἰσι
 πρὸς ἐντικούν, εἰ καὶ διεφόρως. Τὰ μὲν γάρ τάπτονται πρὸς ἐκεῖνο
 τὸ ἐν ὕψε πρὸς αἰτίαν αὐτῶν, καὶ ταῦτα εἰσι τὰ ἀφ' ἐνὸς λεγόμενα, οἷον
 20 τὸ βιβλίον καὶ τὸ ἔργανον καὶ τὸ σκεύασμα ἵστρικὸν λέγεται, διότι ἀπὸ
 τῆς ἐνεργείας ἔστι ταῦτα τοῦ ἱατροῦ η τῆς ἱατρικῆς, καίτοι διαφόρῳ λόγῳ
 τῷ κατὰ τοῦνομα μετέχουσι ταῦτα τῆς ὁμοιότητος· ἀλλ' ὅμως οὐ κατὰ
 τύχην ὁμωνυμοῦσιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ σημαίνειν τὴν τοιαύτην ὁμοιότητα ἐπι-
 τέθειται αὐτοῖς τὸ κοινὸν ὅνομα τοῦτο· τὰ δὲ τάπτονται πρὸς ἐκεῖνο τὸ
 25 ἐν ὕψε πρὸς τέλος η ἀποτέλεσμα, καὶ ταῦτα εἰσι τὰ πρὸς ἐν λεγόμενα,
 οἷσιν τὸ φάρμακον καὶ τὸ βιβλίον ὑγειεινὸν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑγειεινὰ
 λέγεται ἀπὸ τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ τέλους τῆς ὑγείας, διτι πρὸς αὐτὴν τέ-
 τακται ταῦτα. Τὰ δὲ σὺ τάπτονται πρὸς ἄλλο τι τρίτον παρ' αὐτά, ἀλλὰ
 f. 76 μᾶλλον θάτερον τούτων ἔχει τάξιν πρὸς τὸ λοιπόν, | τὴν τοῦ αἰτιατοῦ
 σο καὶ αἰτίαν, καὶ διλως τὴν τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου, ὥσπερ η σύσια καὶ
 τὸ συμβιεργήκοτες ἔχουσι τὸ ὅνομα τοῦ ὄντος κατὰ τινας, ἀλλ' σὺ καὶ τὸν
 λόγον τοῦ ὄντος· ἔχουσι μέντοι γε τάξιν τινὰ πρὸς ἔχυτά, ἐφ' ὅσον η
 σύσια ἔστιν αἰτία καὶ διλως προτέρα τοῦ συμβιεργήκοτος· καὶ πάλιν τὸ σιτίον
 καὶ τὸ ζῷον ὑγειεινὸν λέγεται, καὶ τὸ ἐν τῷ ζῷῳ ὑγειεινὸν ἔστιν ἀποτέ-
 λεσμα τοῦ ἐν τῷ σιτίῳ ὑγειεινοῦ· διαφέρει δὲ ὅμως ἐπὶ τε τῆς σύσιας καὶ
 τοῦ συμβιεργήκοτος η τοιαύτη τάξις τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου, καὶ ἐπὶ τοῦ
 30 ὑγειεινοῦ τοῦ ἐν τῷ σιτίῳ καὶ τῷ ζῷῳ, διότι ἐπ' ἐκείνων μὲν τὸ αὐτό ἔστι
 πρότερον τῇ τε φύσει καὶ τῇ καταλήψει, τῇγονη η σύσια· ἐπὶ δὲ τούτων
 τὸ ἐν τῷ σιτίῳ ὑγειεινὸν πρότερον μὲν τῇ φύσει, ὑστέρον δὲ τῇ καταλήψει
 35 τοῦ ἐν τῷ ζῷῳ ὑγειεινοῦ.

Ἐτι λέγονται διμόνυμα καθ' ὅμοιότητα τὰ κυρίως λεγόμενα ἀνάλογα, οἷς εἰσὶ παρὰ γραμματικοῖς τὰ κατὰ μεταφοράν, οἷς ὡς ἐν σώματι ὄψις, οὕτως ἐν ψυχῇ νοῦς, καὶ ὅπερ ἄρτος τῷ σώματι, τοῦτο τῇ ψυχῇ λόγος, τουτέστι τροφή· καὶ ὅπερ ἐν γραμμῇ καὶ μεγέθει στιγμή, τοῦτο ἐν ἀριθμῷ μονάς, τουτέστιν ἀρχή· Ὁμωνυμοῦσιν αὖν ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ τε στιγμῇ καὶ τῇ μονάς, καὶ δ ἄρτος καὶ ὁ λόγος ἐν τῇ τροφῇ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλιών ὄμοιών. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν διμονύμων.

ΔΙΜΟΝΥΜΑ Δὲ λέγεται.

Ἐπομένως περὶ τοῦ δευτέρου τρόπου τῆς κατηγορίας διδάσκει, τουτέστι τῆς συνωνύμων, καὶ πρώτον ἐκπίθεται τὸν ὄρισμὸν αὐτῆς. Λεύτερον, 10 παραδείγματι φανεροῦ τὸν ὄρισμόν. Τρίτον, ἐφαρμόζει τὸν ὄρισμὸν τῷ παραδείγματι, καὶ τοιούτος ἐφαρμόζει καλῶς ἀποδείχνυσιν. Ὁ μὲν οὖν δρισμὸς κανταρύθιας ἐν τῷ πραγμάτων ἐστι τῷ συνωνύμῳ, ἀλλὰ μᾶλλον τῇς ἐπινοίας τῇς ἔμωνυμας τοῖς ἴδρυεται ἐπ' αὐτῷν. Ὁ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος εἶπε, διότι κατὰ ἄλλο σημεῖον διηγεῖται τὸ συνωνύμοντα λόγους ἔχειν 15 διαφόρους, οἷον δὲ ἀνθρώπων καὶ δὲ βίον καθὸς ἀνθρώπων καὶ βίον· οἰκειότερον διότε εἶπε λόγος τὴν ὄρισμόν· εἰσὶ γάρ τινα καθ' ἑτέρων λεγόμενα καθ' ἐν σημείᾳ καὶ λόγον ἔνα, οὐ μέντοι γε κατηγοροῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν ὄρισμὸν διὰ τὸ μηδὲ ἔχειν ὄρισμόν, ὥσπερ | τὴν διαφορὰν κατηγορεῖται καθ' ἐν σημείῳ καὶ λόγον ἔνα σύστασις, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν 20 ὄρισμόν, διότι οὐκ ἔχει ὄρισμόν, καὶ πρὸς τὴν ἀλλήλην κατανόησιν τοῦ δρισμοῦ τῷ συνωνύμῳ ἀρκέσει τοῦν σκεπτομένοις τὰ περὶ τοῦ δρισμοῦ τῷ διμονύμῳ εἰρημένα.

ΠΑΡΩΝΥΜΑ Δὲ λέγεται.

Ἐπομένως περὶ τῶν παρωνύμων διορίζεται, διὰ παρώνυμά εἰσιν δια 25 ἀπό τινος τὴν κατὰ τὸ σημεῖον προσηγορίαν λαμβάνει καὶ ἔχει, διαφέροντα αὐτοῦ τῇ πτώσει, τουτέστι τῇ καταλήξει τῆς λέξεως καὶ τῇ πρὸς τὸ τέλος ποικιλίᾳ τῇς φωνῆς, τῇ συνεπιγονεῖται καὶ δὲ τῇς νοήσεως καὶ τῇς σημασίᾳ τρόπος διαφορος ὡν· ἀπὸ γάρ τῇς γραμματικῆς παρώνυμον ἐστιν ὁ γραμματικός, καὶ ἀπὸ τῇς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος· διαφέρει μέντοι δὲ γραμματικὸς τῇς γραμματικῆς τῇ πτώσει τοῖς οὖσι τῇ ἀναλογίᾳ τῇς τελευταῖς συλλαβῆς, καὶ αὗτῃ μὲν τῇ διαφορᾷ λαμβάνεται κατὰ τὸ σημεῖον καὶ τὴν φωνήν, ἀλλ' ἐστι σημεῖον τῇς ἐν τῷ νοήτων καὶ σημαντικῷ τρόπῳ διαφορᾶς· γραμματικός γάρ λέγεται ὁ τὴν γραμματικὴν ἔχων, καὶ ἐστιν τῇ γραμματικῇ τι ἐξ ἀφαιρέσεως, ὁ δὲ γραμματικός τι συγκεκριμένον, καθὸ δὲ μὲν γραμματικὴ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ἐν ἐκυτῷ σητος γοεῖται καὶ οὕτως σημαίνεται· ὁ δὲ γραμματικὸς κατὰ τὸν τρόπον τοῦ τὴν ἔξιν ἔχοντος ἐν ἐκυτῷ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ.

Leçon III.

ΤΡΙΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκήν.

Θεὶς τὰς ἴδιότητας τὰς συγελασύνας καὶ εἰδοποιούσας τὰ δέκα γένη
· τῶν οὐτών πρὸς τὴν λογικὴν θεωρίαν, νῦν τίθησιν ἴδιότητας χωρίσσονται;
· τὰς ὑποκείμενον ταύτης τῆς πραγματείας ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων τῶν ἄλλων
τῆς λογικῆς μερῶν, τοῖς εὐθὺς τοῦ Περὶ ἐρμηνείας, οὐ χωρίζομενον
καὶ τῶν ξλλῶν ἐπομένων συγδιαχρίγεται. Καὶ ἔτι τίθησιν ἴδιότητας
ὅτι τοῦτο τὸ ὑποκειμένον δύναται εἶναι τακτὸν ἐν ταῖς ακτιγορίαις.
· καὶ εἰκότως τοῦτο τὸ μέρος γέγονε δεύτερον, διότι τὸ πρῶτον ἀφωρίζεται
ζλλγή τὴν ἐπιστήμην τὴν λογικήν, τοῦτο δὲ ἀφωρίζεται μέρος ταύτης τῆς
ἐπιστήμης. Βύ τούτῳ τοίνυν τῷ μέρει δύο ποιεῖ πρώτου, τίθησι τὰς
f. 77 ἴδιότητας ὃτι τὸν χωρίς τὸ ὑποκειμένον ταύτης τῆς πραγματείας | τῶν
ὑποκειμένων τῶν ἄλλων πραγμάτειῶν, ὡς εἰρηται· δεύτερον, τίθησι τὰς
11 ἴδιότητας καὶ τὰς ακθόλου καὶ πρώτας διαφοράς, ὃτι τὸ τῆς ἀφορούσθεν
ὑποκειμένον δύναται τάττεσθαι ἐν ταῖς ακτιγορίαις· καὶ αὕται· αἱ ἴδιότητες
τῇ διαφοράί εἰσι τέσσαρες· τὸ ακθόλου, τὸ μερικόν, τῇ οὐσίᾳ καὶ τὸ
συμβεβηκός, καὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐστιν ἐν τῷ· „Τῶν οὐτών τὰ μὲν
καὶ τὸ ὑποκειμένον τιγός.“

22 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον μέρος σαφές ἐστιν. Δεῖ μέντοι σημειοῦσθαι περὶ
αὐτοῦ, διὰ αὗτης τῆς αἰρεσίς ἐστιν τῇ φωνῇς εἰς διαφορὰ σημανόμενα, τῇ
μακράν ὑποκειμένου εἰς συμβεβηκότα, διότι τῷ οὐτε τῷ λεκτῷ, διότιν
ὑποκειμενον ἀπλῶς τῆς λογικῆς, συμβεβηκε τὸ κατὰ συμπλοκήν, τῇ ἀγεν
συμπλοκῆς λέγεσθαι· καὶ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ αὕται· τὸ κατὰ συμπλοκήν καὶ
τὸ οὐτε συμπλοκῆς κατὰ συμβεβηκός, διότι κατὰ τὸ πρότερον εύρισκονται
ἐν τῷ οὐτε ἀπλῶς, κατὰ δὲ τὸ οὐτερον ἐν τῷ οὐτε τῷ λεγομένῳ τῷ τῷ
λεκτῷ· καὶ αὕτης ἐν ἑκατέρῳ τούτων πρότερον μέν ἐστι τὸ ἀτύμπλεκτον,
διέτερον δὲ τὸ συμπεπλεγμένον. Καὶ ἔτι δεῖ σημειοῦσθαι, διὰ προτάττει
τὸ κατὰ συμπλοκήν, ἐπει τὸ ἀγεν συμπλοκῆς παρακατέων μέλλει ἀπο-
λαμβάνειν καὶ διαιρεῖν ὡς προτεγχῶς εἰργμένα.

Τὸ δὲ δεύτερον μέρος διαιρεῖται εἰς τέσσαρα, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν
προαιρημένων ἴδιοτήτων τῇ διαφορῶν· τέσσαρες γάρ εἰσιν, ὡς εἰρηται· τὸ
ακθόλου, τὸ μερικόν, τῇ οὐσίᾳ καὶ τὸ συμβεβηκός. Καὶ τὸ μὲν ακθόλου
συμβάσει καὶ τὸ ὑποκειμένον, τὸ δὲ συμβεβηκός ἐν ὑποκειμένῳ, τὰ δὲ λοιπὰ
as δύο ταῖς ἀποφάσεσ: τούτων δηλοῦται, τὸ μὲν μερικόν οὐ καὶ τὸ ὑποκειμένου
λέγων, τὴν δὲ οὐσίαν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ.

Φησί τοῖνυν πρῶτον, ὅτι τῶν οὐτων, ταῦτα δὲ εἰπεῖν τῶν αὐτὰ
μηδεμίαν συμπλοκήν λεγομένων, τὰ μὲν αὐθὶς ὑποκειμένου τοὺς λέγεται,
ἐν ὑποκειμένῳ δὲ σύδενί ἔστι, καὶ ταῦτα εἰσιν αἱ αὐθόλους οὖσίαι, αἱ τῷ
μὲν αὐθόλου εἶναι αὐθὶς ὑποκειμένου λέγονται, τῷ δὲ μὴ εἶναι συμβεβη-
κότα ἀλλ' οὖσίαι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ.

Ἐνταῦθα δὲ σημειοῦσθαι δεῖ, δτε τὸ ὑποκειμένον διχῶς λέγεται.
ἴνα μὲν τρόπον τὸ κείμενον ὑποκάτω τῇ ακτηγορίᾳ συσταγίᾳ, δὲ δηλοῖ
δὲ Φιλόσοφος ἐν τῷ λέγειν αὐθὶς ὑποκειμένου. ἔτερον δὲ τρόπον τὸ
ἐνεργείᾳ δι, | τὸ ἐξ ὕλης ἀγλονέται καὶ εἰδους σύνθετον, διπερ ἐστὶν ὑποκει- f. 77
μενον δει τῶν συμβεβηκότων· τὰ γάρ συμβεβηκότα οὐδέποτε συμβαίνουσιν 10
εἰ μὴ τῷ ἐνεργείᾳ διτι, τὸ δὲ οὐσιώδες εἰδος μόνον ἐστὶν ἐν τῷ δυνάμει
οὐτε. καὶ τοῦτο τὸ ὑποκειμένον δηλοῖ ἐν τῷ λέγειν ἐν ὑποκειμένῳ.
Τὸ μὲν οὖν πρώτου ὑποκειμένου ἐστὶν ἐν τῷ λέγεσθαι, τὸ δὲ δεύτερον ἐν τῷ
εἶναι· διὸ καὶ τῷ μὲν πρώτῳ συγάπτει τὸ λέγεσθαι, τῷ δὲ δεύτερῷ τὸ εἶναι.

Ἐπομένως τίθησι τὸ δεύτερον μέρος τῆς διαρέσεως, λέγων δτι τάδε 16
ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἔστι, αὐθὶς ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται, καὶ ταῦτα
εἰσ· τὰ χτενικά συμβεβηκότα, ἢ τῷ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι συμβεβηκότα
εἰσί, τῷ δὲ αὐθὶς ὑποκειμένου μὴ λέγεσθαι μέρικά εἰσιν. Εἰτα ἐξηγεῖται
τὸ ἐν ὑποκειμένῳ λέγων. „Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω εἶναι δὲν τινί μὴ
ώς μέρες ὑπάρχου οὐ δύναται εἶναι γάρ τις τοῦ ἐν φι ἐστὶν τίγουν τοῦ 20
ὑποκειμένου“. ἐξ ὧν δύο σημειοῦσθαι δύνανται περὶ τοῦ συμβεβηκότος.
δτι ἐστὶν ἐν ἄλλῳ οἷον τῷ ἐνεργείᾳ διτι, οὐχ ὡς τοι μέρος αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς
ἔξιθεν ἐπεισιόν, καὶ διτι οὐκ εἶχει ἄλλο εἶναι εἰ μὴ τοῦτο σπερ εἶχει ἐν
τῷ ὑποκειμένῳ. Εἰτα τίθησι τῶν ἐν ὑποκειμένῳ καὶ μὴ αὐθὶς ὑποκειμένου
δύο παράδειγματα, τὸ μὲν ἀπὸ τῶν τῇ ψυχῇ συμβεβηκότων, τὸ δὲ ἐκ τῶν 25
τῷ σώματι συμβεβηκότων.

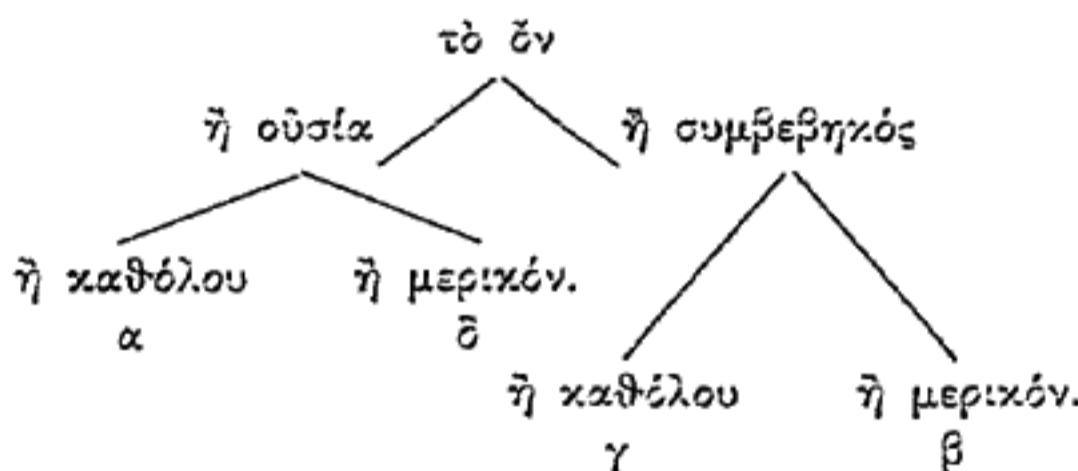
Ἐπομένως τίθησι τὸ τρίτον μέρος τῆς διαρέσεως, λέγων δτι τάδε
αὐθὶς ὑποκειμένου λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, καὶ ταῦτα εἰσι τὰ
αὐθόλου συμβεβηκότα, ἢ τῷ μὲν αὐθὶς ὑποκειμένου λέγεσθαι αὐθόλου εἰσί·
διαροῦνται γάρ εἰδοποιοῖς διαφοραῖς εἰς εἰδη, αὐθὶς τὸν ώς ὑποκειμένων 30
ακτηγοροῦνται· τῷ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι συμβεβηκότα εἰσίν· εἰσὶ γάρ
ἐν τῷ ἐνεργείᾳ διτι. Εἰτα τίθησι, τούτων παράδειγμα τῇ γέπιστήμην,
τῇς αὐθὶς ὑποκειμένου μὲν λέγεται τῇς γραμματικῇς· εἰδος γάρ αὐτῆς γή¹
γραμματική· ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἐστι τῇ ψυχῇ· ὑποκειμένον γάρ τῇς ἐπει-
σήμης ἐστὶν γή ψυχή.

Ἐπομένως τίθησι τὸ τέταρτον μέρος τῆς διαρέσεως, λέγων εἶναι τινα
τῶν οὐτων, σπερ οὐκ εἶστιν ἐν ὑποκειμένῳ, διότι εἰσὶν οὖσίαι, καὶ οὐκ
εἰσὶ αὐθὶς ὑποκειμένου, διότι οὐκ εἰσὶ αὐθόλου· καὶ ταῦτα εἰσιν αἱ μερικαι

f. 78 οὐσίαι, τῇγονυ ὁ τὶς συνθρωπος καὶ ὁ τὶς ἵππος. Ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν καὶ καθόλου, πάντα τὰ ἀτομικαὶ καὶ ἐν ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγονται· καὶ γὰρ καὶ αἱ ἀτομοὶ οὐσίαι καὶ τὰ ἀτομικαὶ συμβεβηκότα, οὐ πάντα δὲ τὰ ἀτομα, οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ· τῷ γὰρ ἀτομα τῶν συμβεβηκότων, οὐδὲν ἡ τὶς γραμματικὴ καὶ τοῦτο τὸ λευκόν, εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ οὐχ ὥσπερ αἱ ἀτομοὶ οὐσίαι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ.

Περὶ τούτο τὸ μέρος δὲ σημειοῦσθαι πρῶτον μὲν περὶ τῆς διαιρέσεως ταύτης τῶν οὐτῶν τῆς εἰς τέσσαρα γεγενημένης, ποταπή τὶς ἐστίν. Καὶ λέγεται μὲν πολλὰ περὶ αὐτῆς, τὸ δὲ μᾶλλον διοκοῦν ἐστιν ὅτι ἀναλογικὴ ἐστιν τῇ διαιρέσις, τῇγονυ διαιρεσίς διάματος πολλαχῶς λεγομένου, εἰς τὰ κοινωνοῦντα τῆς ἐνιγμοῦ τοῦ ὄντος διαφόρως.

Δεύτερον, ὅτι εἴπει πᾶσα διαιρέσις διμερής ἐστι καλῶς γνωμένη, διότι διφείλει γίνεσθαι διὰ τῶν ἀντικειμένων· ἀντικείμενα δὲ ἐν παντὶ πράγματι δύο εἰσὶν, διότι ἐν ἕνι ἀντίκειται, ως πολλαχοῦ φησιν ὁ Φιλόσοφος· καὶ αὕτη ἡ διαιρέσις διμερής ἐστιν οὐχ ώς αὐτίκα εἰς δύο γνωμένη, ἀλλ' ώς ἀνάγεσθαι· διγνωμένη εἰς διμερή διαιρέσιν τούτῳ τῷ τρόπῳ· τὸ δὲ τῇ οὐσίᾳ ἐστίν, τῇ συμβεβηκός, καὶ τῇ οὐσίᾳ τῇ καθόλου, τῇ μερική· καὶ οὗτως ἐστὶ τὸ πρῶτον μέλος τῆς διαιρέσεως καὶ τὸ τέταρτον. Όμοιώς καὶ περὶ τοῦ συμβεβηκότος, διό τὸ συμβεβηκός τῇ καθόλου ἐστίν, τῇ μερικόν, καὶ οὗτως ἐστὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον μέλος τῆς διαιρέσεως.

25

Τρίτον, ὅτι τὰ μέρη τῆς διαιρέσεως οὐ τάττονται· κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν· οὗτω γὰρ ἐτίθεται πρῶτον τῇ καθόλου οὐσίᾳ, εἶτα τῇ μερικῇ οὐσίᾳ, τρίτον, τὰ καθόλου συμβεβηκός, καὶ τέταρτον, τὸ μερικὸν συμβεβηκός, εἰς ἐτάττοντο κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς οὐσίας καὶ τοῦ συμβεβηκότος προσηγουμένως, ἐπομένως δὲ κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ καθόλου καὶ τοῦ μερικοῦ· τῇ ἐτίθεται πρῶτον τῇ καθόλου οὐσίᾳ, εἶτα τὸ καθόλου συμβεβηκός, τρίτον, τῇ μερικῇ οὐσίᾳ, καὶ τέταρτον, τὸ μερικὸν συμβεβηκός, εἰς ἐτάττοντο προτριγονιμένως κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ καθόλου καὶ τοῦ μερικοῦ, ἐπομένως δὲ κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς οὐσίας καὶ τοῦ συμβεβηκότος. Ἀλλ' ἐπειδὴ f. 78 οὐδετέρως τάττονται, δηλον ὅτι | οὐ τάττονται· κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν μετῶντα τὴν φυσικὴν τάξιν.

προτέρα τοῦ συμβεβηκότος, καὶ τὸ καθόλου τοῦ μερικοῦ, προτέτακται πάντως ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐνῷ καὶ σύμφων ταῦτα ἔστιν· ἐπάγεται δὲ τὸ μάλιστα αὐτῷ ἀντικείμενον, τοῦτο δέ ἐστι τὸ μερικὸν συμβεβηκός· καὶ ἐπειδὴ πάλιν τῷ καθόλου συμβεβηκότι ἀντίκειται μάλιστα ἡ μερικὴ οὐσία, προτίθεται τὸ καθόλου συμβεβηκός διὰ τὸ καθόλου εἶναι· ἐπάγει δὲ τὸ μάλιστα ἀντικείμενον, τὴν μερικὴν οὐσίαν.

Τέταρτον, δτι ὁκτώ εἰσι τρόποι τοῦ εἶναι ἐν τοις· εἰς μέν, καθ' ὃν ἐστι τὸ μέρος τὸ ὄλοχληρον ἐν τῷ ἴδιῳ ὅλῳ· δεύτερος δὲ ἀνάπταται· τρίτος ὡς τὸ μέρος τὸ ὑποκείμενον ἐν τῷ ἴδιῳ καθόλου ὅλῳ· τέταρτος δὲ ἀνάπταται· Καὶ οὗτοι οἱ τέσσαρες τρόποι λαμβάνονται· τῇ παραχθέσει τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρη, ἡ τοῦ ὄλοχληρου ὅλος, ἡ τοῦ καθόλου. Πέμπτος ἐστιν ὡς τὸ συμβεβηκός ἐν ὑποκείμενῷ, περὶ οὗ ἐνταῦθα διαλέγεται· Καὶ διενήγορον οὗτος ἀπάντων τῷ προειρημένῳ ἐν τῷ μὴ εἶναι τὸ συμβεβηκός οὔτε μέρος, οὔτε ὅλος, οὔτε καθόλος, οὔτε μερικόν· καὶ ταύτης τῇ διαφορᾶς δὲ Φιλόσοφος ἀπιστεῖ ἐν τῷ λέγειν· „Οὐ ἐν τοις μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον.“ Προστιθέτει δὲ δτι ἀδύνατον αὐτὸν χωρὶς εἶναι τοῦ ἐνῷ ὅλου ἐστιν, χωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐξῆς γίγουν τοῦ τε ἐκτοῦ, διὸ ἐστι τὸ ὡς ἐν τόπῳ εἶναι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐβίδόμενοῦ, διὸ ἐστι τὸ ὡς ἐν τέλει εἶναι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐγδέου, διὸ ἐστι τὸ ὡς ἐν ἀρχογενεῖ εἶναι· πάντα γάρ ταῦτα δύνανται εἶναι χωρὶς τῶν ἐν αἷς εἰσιν, τὸ δὲ συμβεβηκός οὐδαμῶς.

Οἱ μὲν οὖν Ἀριστοτέλει παραδεῖσμένοις τοῦ ἐν τοις τρόποις τοσοῦτοι εἰσὶν. Ἐνισι δὲ προστιθέασι καὶ ἑτέρους τρόπους τρεῖς· τό τε ὡς ἐν χρόνῳ εἶναι καὶ ὡς ἐν ἀγγείῳ καὶ ὡς εἰδος ἐν ὕλῃ, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἐγδεκα. Δύνανται δὲ καὶ οὗτοι πρὸς τοὺς προειρημένους ἀνάγεσθαι, τὸ μὲν ὡς ἐν χρόνῳ εἶναι πρὸς τὸν πρῶτον, τὸ δὲ ὡς ἐν ἀγγείῳ πρὸς τὸν ἕκτον, τὸ δὲ ὡς εἰδος ἐν ὕλῃ, πρὸς τὸν πέμπτον. Τὰς δὲ αἰτίας παρίεμεν τοῖς θεωρεῖν βουλομένοις διὰ συντομίαν.

Leçon IV.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

“Οταν ἔτερον καθ' ἔτερον κατηγορήται.

30

Νῦν ἐστι τὸ τρίτον μέρος τοῦ πρὸς τῶν κατηγοριῶν, ἐνῷ τίθησι δύο κανόνας | καὶ δέξιώματα, δι' ᾧν φανεροῦται γίμνη δ τρόπος τῆς τάξεως καὶ f. 79 ἀναγωγῆς τῶν τε δημογενῶν εἰς τὸ αὐτὸν γένος καὶ τῶν ἔτερογενῶν εἰς τὰ διάφορα γένη.

‘Ο πρῶτος κανὼν. — Καὶ δὴ πρῶτον μέν φησιν δτι, δταν τί τοις 35 κατηγορήται ὡς καθ' ὑποκείμενον, τουτέστιν ὡς κατωτέρου, διπερ ἀν κατηγοροῖτο τοῦ κατηγορουμένου γίτοις τοῦ ἀνωτέρου, καὶ κατὰ τοῦ ὑποκείμενοῦ γηθήσεται τὸ αὐτό, ἐὰν κατηγορήται πραγματικῶς· οἷον, λόγου χάριν, ἐὰν